

คุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ Quality of life of students in Chaiyaphum Rajabhat University

บุญญาพร พูลบวรรักษ^{1*} และจันทร์จิรา ตรีเพชร²
Poonyaporn Poolborwornrak^{1*} and Janjira Triped²

^{1,2} สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

^{1,2} Department of Environmental Science, Faculty of Arts and Science, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum 36000, Thailand.

^{1*} Corresponding Author, E-mail : ning_nantha@hotmail.com

Received: 7 October 2021, Revised: 1 April 2022, Accepted: 11 July 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติปีการศึกษา 2562 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีของทาโรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีระดับคุณภาพชีวิตรายด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านวิชาการ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, นักศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Abstract

The purposes of this research were to study the life quality level of Chaiyaphum Rajabhat University's students. The samples were 400 students in academic year 2019 and random sampling was employed to select the samples. The sample size was determined by using the Yamane method. A five-point rating scale questionnaire was employed to collect the data. The statistics used to analyze the data were mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results of the research revealed that the life quality level of Chaiyaphum Rajabhat University's students was high. It was found that the level of life quality in mental aspect was highest followed by physical, social, academic, and environmental, respectively.

Keywords: Life quality, Student, Chaiyaphum Rajabhat University

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการทราบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิว่าอยู่ในระดับใดและทราบถึงความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทาง ในการวางแผนส่งเสริมและปรับปรุงพัฒนามหาวิทยาลัย การจัดการด้านกายภาพ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่นักศึกษา ให้เป็นสถาบันที่น่าอยู่น่าเรียน นักศึกษามีความพึงพอใจ สามารถพัฒนาตนเองได้ มีศักยภาพสามารถใช้ชีวิตอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข ทุกคนก้าวเข้ามาอยู่ด้วยความพึงพอใจ และกลับออกไปด้วยภูมิความรู้ มีความรักในสถาบันการศึกษา และสำเร็จการศึกษาออกไป เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และเติบโตเป็นกำลังสำคัญต่อประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

3. แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.1.1 ความหมายคุณภาพชีวิต จิราภรณ์ เกษร (2560) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจ ความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีอาหารการกินดี มีสิ่งของหรือเงินใช้ตามความจำเป็น อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ณรงค์ คุณสุข (2559) ได้สรุปไว้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพที่ดี การปรับตัวมีประสิทธิภาพ ความสุขสบายทางกายและใจ ชีวิตที่มีความหมายและมีคุณค่า และภาระหน้าที่ของบุคคล

3.1.2 ทฤษฎีคุณภาพชีวิต องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1978a) ได้กล่าวถึงแนวคิดคุณภาพชีวิต คือ ความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ มีความสุข ความพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม รายได้ ที่อยู่อาศัยและทรัพยากร โดยแบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาด้านทฤษฎี ซึ่งเป็นการวัดข้อมูลที่สามารถนับได้หรือวัดได้ เช่น ข้อมูลทางประชากรและเศรษฐกิจ การศึกษา เป็นต้น ด้านอัตวิสัย เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกและเจตคติในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการวัดโดยใช้การตอบตามความรู้สึกความนิยม ความคิดเห็นการตัดสินใจ และความเชื่อต่อสิ่งที่ถามในแบบสอบถาม องค์การอนามัยโลก (WHO : The WHOQOL Group, 1995) ยังได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และค่านิยมในเวลานั้น ๆ และมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านสุขภาพกาย (Physical) 2) มิติด้านสุขภาพจิต (Psychological) 3) มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) 4) มิติด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)

3.1.3 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต แคมเบล (Campbell A., 1972 อ้างถึงใน นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์, 2553) ได้กำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากรและสภาพที่อยู่อาศัย 2) ด้านสังคมประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคงของครอบครัว 3) ด้านจิตวิทยาประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องใจในชีวิต และคองโด (Kondo, A.K., 1985)

เสนอแนวคิดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 3 ด้านคือ 1) มาตรฐานความเป็นอยู่ทางด้านร่างกาย (Physical Standard of Living) ได้แก่องค์ประกอบด้านอาหารและโภชนาการ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 2) จิตใจหรืออารมณ์ (Mental or Emotional) ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรักหรือความเป็นเพื่อน การแต่งงาน หรือการมีบุตร มีครอบครัว นันทนาการ หรือการใช้เวลาว่างการศึกษาความพึงพอใจในงาน ความมั่นคงและสถานภาพ 3) ความรู้สึกรู้จักคิด (Spiritual) ประกอบด้วย การมีอิสระต่อความเชื่อ การมีอิสระต่อการปฏิบัติตามความเชื่อของตน

3.2 การประเมินคุณภาพชีวิต

การประเมินคุณภาพชีวิตหรือการวัดคุณภาพชีวิต มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มีผู้ศึกษาและประเมินคุณภาพชีวิตไว้หลายแนวทาง ดังนี้ องค์การ UNESCO กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพชีวิตไว้ 2 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แอนดรูว์กับวิทีย์ (UNESCO 1980b, Andrew and Withey, 1976) คือ 1) ด้านวัตถุพิสัย (Objective Indicators) คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดของสังคมโดยรวมวัดได้โดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็นได้ นับได้ วัดได้ ได้แก่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น อัตราการว่างงาน อัตราการเกิดอาชญากรรม ความหนาแน่นของประชากร รายได้ประชาชาติ อัตราการฆ่าตัวตาย เป็นต้น 2) ด้านจิตพิสัย (Subjective Measures) คือ การที่บุคคลนั้น บอกเล่าถึงการรับรู้ ความรู้สึกและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว เป็นการประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา ซึ่งอาจทำได้โดยการสอบถามความรู้สึกและเจตคติ ต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิต การรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติพัฒน์ ททางค์ษา, ประดิษฐ์ ศรีโนนยาง, พลภัทร อภัยโส, บรรจบ โชติชัย และวันชัย สาริยา (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านช้าง ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาภาคปกติของ ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมาเป็นด้านจิตวิทยา ด้านการเรียน และด้านสังคม โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นด้านบริการจากมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) 2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านสถานภาพส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย กับตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับขั้นที่กำลังศึกษา มีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อายุของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยโดยรวม และการสนับสนุนด้านการเรียนของผู้ปกครอง โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนด้านเวลา มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้าน

สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ด้านการเรียนการสอน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิรมณ อุไรรัตน์ และเฉลิมพร เย็นเยือก (2560) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 405 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของนักศึกษา ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความยินดี และเต็มใจที่จะทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) ด้านสภาพแวดล้อมการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเมื่ออยู่ในสถาบันการศึกษาเนื่องจากสถาบันมีระบบตรวจสอบที่ตีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$) ด้านการจัดการของสถาบันให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวปฏิบัติ การออกกฎ ระเบียบต่าง ๆ ของสถาบันที่มีความชัดเจนเหมาะสม ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.47$) ด้านวิชาการ พบว่า ให้ความสำคัญกับรายวิชาที่เรียนมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) ด้านความสัมพันธ์ ให้ความสำคัญกับการได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ในสถาบันการศึกษาด้วยดีอยู่เสมอระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.61$) ด้านคุณภาพชีวิตการศึกษา ให้ความสำคัญด้านคุณภาพการศึกษากับการสถาบันแห่งนี้ทำให้ท่านได้เรียนรู้และมีโอกาสก้าวหน้ามากขึ้นในอนาคตระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.61$) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านประชากรศาสตร์กับผลการเรียนเฉลี่ยพบว่าทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ด้านสภาพแวดล้อมการศึกษาในทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการศึกษาที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมินักศึกษาภาคปกติ ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 3,203 คน (งานบริการการศึกษา, 2562) โดยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Random Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ ส่วนที่2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.3.1 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถามโดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา นำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 0.70 ค่าIOC 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ (สุวิมล ตีรกานันท์, 2550)

4.3.2 การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบราซ (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไปถือว่ามีความเชื่อมั่น จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงเพื่อเตรียมในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือและขออนุญาตให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของนักศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4.4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ประโยชน์ในการอภิปรายผลต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำแบบสอบถามที่ได้มาทำวิเคราะห์ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ข้อมูลเกี่ยวกับคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนน ดังนี้

4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มาก
2.61-3.41	หมายถึง	ปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	น้อย
1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

5. ผลการวิจัย

ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย

ด้านร่างกาย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานที่และภูมิทัศน์ของมหาวิทยาลัย	3.84	0.85	มาก
2. อาคารเรียนสะอาด	3.58	0.77	มาก
3. อาคารเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง	3.82	0.79	มาก
4. ห้องเรียนมีความสว่างเพียงพอ	3.60	0.78	มาก
5. อุปกรณ์ภายในมหาวิทยาลัยอยู่ในสภาพดี	3.32	0.98	ปานกลาง
6. การเดินทางไป-กลับที่พักรมีความปลอดภัย	3.18	0.88	ปานกลาง
รวม	3.55	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D.=0.54)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ

ด้านจิตใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้นักศึกษามีความสุข	3.56	0.95	มาก
2. นักศึกษาได้รับการดูแลเอาใจใส่	3.59	0.81	มาก
3. อาจารย์ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี	3.78	0.82	มาก
4. เพื่อนมีความผูกพันและให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.60	0.78	มาก
5. นักศึกษาได้รับการช่วยเหลือให้คำแนะนำ	3.36	0.92	ปานกลาง
6. นักศึกษามีความสุขกับการเรียนและใช้ชีวิต	3.52	0.75	มาก
รวม	3.56	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D.=0.82)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ดีขึ้น	3.62	0.79	มาก
2. นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนได้เป็นอย่างดี	3.65	0.86	มาก
3. นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ	3.52	0.74	มาก
4. นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำนักศึกษา	3.32	0.90	ปานกลาง
5. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดอย่างเป็นอิสระ	3.59	0.83	มาก
6. มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	3.24	0.84	ปานกลาง
รวม	3.49	0.69	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$,S.D.=0.69)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ	4.07	0.84	มาก
2. การจัดสถานที่พักผ่อนเพียงพอ	3.38	0.75	ปานกลาง
3. มีการจัดห้องสุขาสะอาด สะดวกและเพียงพอ	3.52	0.74	มาก
4. อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความทันสมัย	3.36	0.75	ปานกลาง
5. ห้องสมุดมีหนังสือและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ	2.69	0.74	ปานกลาง
6. มีสถานที่ออกกำลังกายพร้อมอุปกรณ์เพียงพอ	3.32	0.90	ปานกลาง
รวม	3.39	0.96	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$,S.D.=0.96)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านวิชาการ

ด้านวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านวิชาการ	3.79	0.97	มาก
2. อาจารย์มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	3.43	0.84	มาก
3. นักศึกษามีความสุขกับบรรยากาศในชั้นเรียน	3.46	0.90	มาก
4. อาจารย์เข้าสอนตรงต่อเวลา	3.59	0.83	มาก
5. อาจารย์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ	3,28	1.11	ปานกลาง
6. สาขาวิชาพานักศึกษาออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน	3,34	1.01	ปานกลาง
รวม	3.48	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของนักศึกษาในด้านด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$,S.D.=0.84)

6. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ สรุปได้ว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวิชาการ และมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานที่และภูมิทัศน์ของมหาวิทยาลัยเอื้อประโยชน์ต่อสุขภาพของนักศึกษา

6.2 ผลการศึกษาด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอนให้คำแนะนำ และเสนอแนะแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี

6.3 ผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนได้เป็นอย่างดี

6.4 ผลการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหนังสือและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลางที่ต่ำสุด

6.5 ผลการศึกษาด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านวิชาการ

7. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

7.1 ด้านร่างกาย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิด้านร่างกายระดับมาก ได้แก่ สถานที่และภูมิทัศน์ของมหาวิทยาลัยเอื้อประโยชน์ต่อสุขภาพของนักศึกษา นักศึกษาได้อยู่ในอาคารเรียนและที่มีพื้นที่กว้างขวางส่งผลต่อความสุขทางการเรียนของนักศึกษา และห้องเรียนมีความสว่างที่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นเนินสูง มีทัศนียภาพที่รายรอบด้วยป่าไม้ขุนเขาเขียวเขียวอยู่รอบด้าน มีพื้นที่กว้างขวาง และมีสภาพแวดล้อมที่ดีไม่มีมลภาวะ ทำให้นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เต็มที่ และผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทรพร บุญนำอุดม (2563) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดของห้องเรียนไว้ว่าสภาพแวดล้อมควรจัดให้อื้อให้กับครูกับนักเรียนได้ใกล้ชิดกันมากที่สุด ครูควรสร้างบรรยากาศให้อื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การเว้นทางเดินในห้องเรียนให้โล่ง ไม่มีสิ่งกีดขวาง เป็นระเบียบ สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกชั้นเรียนนั้น อาคารสถานที่ต่าง ๆ ควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ทั้งสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่มเล็ก ๆ หรือการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่มใหญ่

7.2 ด้านจิตใจ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิด้านจิตใจระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนให้คำแนะนำและเสนอแนะแก่นักศึกษา เพื่อนมีความใกล้ชิด มีความผูกพันและให้การช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันเป็นอย่างดี นักศึกษาได้รับการดูแลเอาใจใส่จากมหาวิทยาลัย และอาจารย์และนักศึกษามีความสุขกับการเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาให้เวลานักศึกษาเข้าพบขอคำปรึกษาได้ตลอดเวลา เพื่อนในห้องเรียนและที่พักรักมีความใกล้ชิดผูกพันให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักศึกษารู้สึกว่ามีความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และได้รับข้อเสนอแนะและกำลังใจจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของคอนโด (Kondo, A.K., 1985) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตที่ดีส่งผลต่อความเป็นอยู่อย่างมีความสุขทางด้านจิตใจ อารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย ความรัก ความเป็นเพื่อน ความสัมพันธ์ที่ดี ความมั่นคงในความรู้สึกนึกคิดซึ่งส่งผลต่อสติปัญญาและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้สูงขึ้น

7.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิด้านความสัมพันธ์ทางสังคมระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนได้เป็นอย่างดี กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ดีขึ้น และอาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจะมีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษามีส่วนร่วมทุกกิจกรรม ทำให้นักศึกษามีเพื่อนต่างคณะรู้จักการปรับตัว สามารถทำงานทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น สามารถเข้าไปพบพูดคุยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของกฤตธัช อันชื่น (2557) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีจุดเด่นในเรื่องมีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี มีความพอใจและยอมรับกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งไว้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นประจำ

7.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่ควรนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคือ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสถานที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ และนักศึกษาได้รับการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกาย ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยหนังสือและสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงและส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายให้แก่ศึกษาในมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น ซึ่งที่กล่าวมานี้สอดคล้องผลการศึกษาของกฤตธัช อันซีน (2557) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านที่พักอาศัย โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยพบว่ามีจุดเด่นในเรื่อง ที่พักมีแสงสว่างที่เพียงพอมีขนาดที่เหมาะสมในการพักอาศัย และในบริเวณที่พักมีความร่มรื่น ส่วนประเด็นที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตของนักศึกษาไม่ดีพอในเรื่องนี้คือ เรื่องเสียงดังรบกวนที่ทำให้เกิดความรำคาญ และที่พักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ เช่น โต๊ะเก้าอี้สนามสวนหย่อม ศาลาพักผ่อน เป็นต้น

7.5 ด้านวิชาการ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านวิชาการระดับมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถด้านวิชาการ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเข้าสอนตรงต่อเวลา และนักศึกษามีความสุขกับบรรยากาศในชั้นเรียนแต่ละรายวิชา แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อการสอนอาจเป็นสื่อที่ไม่หลากหลาย ไม่มีความทันสมัย ไม่น่าสนใจ ควรนำสื่อที่มีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Social Media) ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น และมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมเทคนิคการสอนต้องพัฒนาความรู้และกลวิธีการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ให้สามารถส่งถ่ายความรู้ให้ถึงตัวนักศึกษาได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรัญญา เขาวลิต และทัศนีย์ นະແສ (2559) กล่าวว่า อาจารย์ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและศึกษาให้มีความรู้อย่างแท้จริงกับเรื่องที่สอน โดยอาจารย์นำข้อมูลที่ทันสมัยหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการเรียนการสอน มีสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับรายวิชาที่สอน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 มหาวิทยาลัยควรให้การดูแลช่วยเหลือในด้านรายได้ของนักศึกษาระหว่างที่ศึกษาอยู่ เช่น มอบทุนการศึกษา และพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถหางานทำในระหว่างที่ศึกษา ซึ่งส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขและลดปัญหาการออกเรียนระหว่างการศึกษา

8.1.2 มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงคุณภาพการบริการของหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยทั้งสถานที่และบุคลากร เพื่อให้การบริการเป็นที่พึงพอใจแก่นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในรุ่นต่อ ๆ ไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยเพิ่มเติมโดยศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในแต่ละคณะสาขาวิชา เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กฤตธัช อันซีน. (2557). รายงานวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา : กิจการนักศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- กิตติพัฒน์ ทาวงศ์ษา, ประดิษฐ์ ศรีโนนยาง, พลภัทร อภัยโส, บรรจบ โชติชัย และวันชัย สารिया. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านช้าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 6(1) : 545-565.
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. (2562). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พ.ศ.2562 - พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://plan.cpru.ac.th>
- งานบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. (2562). ทะเบียนรายชื่อนักศึกษาปีการศึกษา 2562. ชัยภูมิ : กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- จิราภรณ์ เกษร (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณรงค์ คุณสุข. (2559). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : บริษัท. สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ภัทรพร บุญนำอุดม. (2563). ห้องเรียนในฝันของการศึกษาศตวรรษที่ 21: บทบาทสำคัญของห้องเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ในโลกสมัยใหม่. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2563. จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/123>
- วัลลภา เขยบัวแก้ว. (2560). กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2561. จาก <https://www2.tsu.ac.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 - 2559. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2562. จาก <https://www.nesdc.go.th>
- สุพรรณิการ์ มาศยคง. (2554). การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและประเทศชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติประยุกต์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล ดิรกานนท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์:แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อภิระมณ อุไรรัตน์ และเฉลิมพร เย็นเยือก. (2560). รายงานวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการศึกษาของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี : ศูนย์สนับสนุนและพัฒนากการเรียน
การสอน มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นະແສ. (2559). บทความวิชาการ จริยธรรมในการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร
บัณฑิต. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*. 36(3) : 261-269.
- Andrews F.M., and Withey (1976). *S.B. Social Indicators of Well-being : America's
Perception of Life Quality*. New York : Plenum.
- Campbell, A. (1976). Subjective Measures of Well-being. *American Psychologist*.
31 : 117-124.
- Kondo, A.K. (1985). *Population and Quality of Life. Learning in Population Education in the.
Asia. Pacific*. Bangkok: Unesco Regional Officer for Population
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York : Harper and Row
Publications.
- The WHOQOL Group. (1995) The World Health Organization Quality of Life Assessment
(WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. *Social Science and
Medicine*. 41(10) : 1403-1409.
- UNESCO. (1978a). *Indicator of environment quality and quality of life research and social
science*. Paris: UNESCO.
- _____. (1980b). Evaluation the quality of life in Belgium. *Social Indicators Research*.
21 (2): 312.